

KK5 - Väärtusliku püsirohuma sailitamise toetus

Sekkumise kood (liikmesriik)	KK5
Sekkumise nimetus	Väärtusliku püsirohuma sailitamise toetus
Sekkumise liik	ENVCLIM(70) – Keskkonna- ja kliimakohustused ning muud majandamiskohustused
Ühine väljundnäitaja	O.14. Hektarite arv (välja arvatud metsandus) või muude üksuste arv, mis on hõlmatud keskkonna- või kliimaalaste kohustustega, mis lähevad kaugemale kohustuslikest nõuetest
Toetab sihtotstarbelise kasutamise nõuet seoses	Põlvkondade vahetus: Ei Keskkond: Jah Ökokavade tagasimakse süsteem: Ei LEADER: Ei

1 Territoriaalne kohaldamisala ja vajaduse korral piirkondlik mõõde

Territoriaalne kohaldamisala: Riigi tasand

Kood	Kirjeldus
EE	Eesti

Territoriaalse kohaldamisala kirjeldus

Sekkumist rakendatakse üleriigilisena.

2 Seotud erieesmärgid, sektoriülene eesmärk ja asjakohased valdkondlikud eesmärgid

ÜPP ERIEESMÄRGI kood + kirjeldus Selle sekkumise liigi jaoks soovitatud ÜPP erieesmärgid on kuvatud paksus kirjas

SO4 Aidata kaasa kliimamuutuste leevendamisele ja nendega kohanemisele, sealhulgas kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise ja süsiniku sidumise võimendamise kaudu, ning edendada kestlikku energiat

SO5 Edendada kestlikku arengut ja selliste loodusvarade tõhusat majandamist nagu vesi, muld ja õhk, muu hulgas kemikaalidest sõltuvuse vähendamisega

SO6 Panustada elurikkuse kadumise peatamise ja elurikkuse taastamise, edendada ökosüsteemi teenuseid ning säilitada elupaiku ja maastikke

3 Sekkumisega käsitletav(ad) vajadus(ed)

Kood	Kirjeldus	Prioriteetide määramine ÜPP strateegiakava tasandil	Käsitletud ÜPP strateegiakavas
V4.3	Suurendada süsiniku sidumist muldades, kaitsta muldade orgaanilise süsiniku varusid ja pöörata suure	1	Jah
V5.1	Aidata kaasa pinna- ja põhjavett säästvate põllumajanduspraktikate kasutamisele	1	Jah
V5.6	Mullaviljakuse säilitamine	1	Jah
V6.1	Maepõllumajandusmaa ja keskkonnameetmetega hõlmatud maa osakaalu hoidmine ja suurendamine	1	Jah
V6.2	Elurikkust soodustavate majandamispraktikate kasutamise ja kasutuselevõtu toetamine	1	Jah
V6.6	Soodustada veekogumeid säästvaid põllumajanduspraktikaid	2	Jah

4 Tulemusnäitaja(d)

TULEMUSNÄITAJATE kood + kirjeldus Selle sekkumise puhul valitud ÜPP erieesmärkide soovitatud tulemusnäitajad kuvatakse paksus kirjas

R.14 Kasutatava põllumajandusmaa osakaal, mis on hõlmatud toetatud kohustustega, mille eesmärk on vähendada heitkoguseid või säilitada süsiniku säilitamine või seda parandada (sealhulgas püsirohuma, püsiva taimkattega püsiikultuurid, põllumajandusmaa märg- ja turbaalal)

R.19 Kasutatava põllumajandusmaa osakaal, mis on hõlmatud toetatud kohustustega, millega soodustatakse mulla majandamist, et parandada mulla kvaliteeti ja elustikku (nt mullaharimise vähendamine, põllumajanduskultuuridest taimkate, külvikord, sealhulgas liblikõieliste kultuuridega)

R.21 Veekogude kvaliteedi parandamise toetust saavate kohustustega hõlmatud kasutatava põllumajandusmaa osakaal

R.31 Kasutatava põllumajandusmaa osakaal, mis on hõlmatud toetatud kohustustega, millega toetatakse elurikkuse säilitamist või taastamist, sealhulgas suure loodusväärtusega põllumajandustavad

5 Sekkumise konkreetne ülesehitus, nõuded ja toetusõiguslikkuse tingimused

Kirjeldage sekkumise erieesmärke ja sisu, sealhulgas konkreetset suunamist, valikupõhimõtteid, vastastikust täiendavust muude sekkumiste/tegevuste kogumitega mõlema samba raames ning esitage lingid asjaomastele õigusaktidele ja muu asjakohane teave.

Sekkumise eesmärk on säilitada kõrge bioloogilise väärtusega püsirohumaid, kus on kujunenud või säilinud looduslik taimestik ja seeläbi tagatud tingimused liigirikkuseks. Väärtusliku püsirohumaad säilitamise toetus on mõeldud väljaspool kaitstavaid alasid asuvatele pärandniitudele ja ekspertide poolt väärtuslikuks püsirohumaaks inventeeritud püsirohumaadele.

Pärandniit ehk poollooduslik kooslus on pikaajalise inimtegevuse (niitmise, karjatamise ja puittaimestiku struktuuri kujundamise) mõjul kujunenud loodusliku elustikuga ala, mis on valdavalt kaetud niidutaimestikuga ning on niidetav või karjatatav.

Väärtuslikud püsirohumaad on kõrge loodusväärtusega püsirohumaad, kus on kujunemas looduslik taimestik ja seeläbi tagatud tingimused kõrgema liigirikkuse kujunemiseks.

Väljaspool kaitstavaid alasid asuvate pärandniitude seisundist puudub terviklik ülevaade. ÜPT toetuse abil on võimalik võtta kasutusele heas seisus looduslike rohumaad, kuid puuduvad toetusmeetmed, mis tagaksid nende püsirohumaana säilimise ja õigete hooldusvõtetega majandamise. Vajalik on kõrge bioloogilise väärtusega püsirohumaad kaardistada, inventeerida ja tagada meetmed nende säilimiseks ning põllumajandusmaa elurikkuse ja sidususe suurendamiseks. Oluline on selliste väärtuslike püsirohumaade roll ka kliimamuutustega kohanemisel ja orgaanilise süsiniku sidumisel muldadesse.

Toetusega suunatakse hoidma kõrge loodusväärtusega rohumaad rohukameras ja neid mitte uuendama, et säiliks ja taastuks looduslik taimestik. Taimestiku liigilise mitmekesisuse säilitamiseks on soovitatav biomass püsirohumaalt ära viia. Looduslikku liigilist mitmekesisust aitab tagada väetiste ja taimekaitsevahendite kasutamise keeld. Elurikkuse hoidmiseks on soovitatav hilisem niitmise algusaeg ning loodussõbralikud niitmisevõtted.

Määratlege rahastamise nõuetele vastavad toetusesaajad ning vajaduse korral toetusesaaja ja alaga seotud konkreetsed rahastamiskõlblikkuse kriteeriumid

Toetusesaaja

Toetuse saajad on põllumajandustootjad ja teised toetuse taotlejad.

Toetuskõlblikkuse tingimused

- Toetust võib taotleda vähemalt 0,3 ha suuruse püsirohumaad kohta.
- Toetust makstakse püsirohumaad kohta, mis on ekspertide poolt inventeeritud väljaspool kaitstavaid alasid asuv pärandniit või väärtuslik püsirohumaad.
- Toetust ei maksta poolloodusliku koosluse toetuse õiguslikele aladele.
- Toetust ei maksta maale, mille kohta taotleja taotleb mulla- ja veekaitse toetust.

Kohustuse pikkuseks on viis järjestikust kalendriaastat.

Määratlege rahastamiskõlblikud toetuse (IACSiiga hõlmatud) või kulukohustuste (IACS) ja muude kohustuste liigid

Sekkumise põhitegevuse nõuded

- Pärandniidud väljaspool kaitstavaid alasid ja väärtuslikud püsirohumaad hoitakse kohustuseperioodi

kestel rohukamaras. Rohukamara all hoidmine tähendab, et maad ei künta, kultiveerita, koorita, randaalita, freesita ega teostata muid töid, mis kahjustavad rohukamarat.

- Väljaspool kaitstavaid alasid asuvate pärandniitude ja väärtuslike püsirohumaade uuendamine on keelatud.
- Väetiste ja taimekaitsevahendite kasutamine on keelatud.
- Rohukamara kahjustamine ülekarjatamisega on keelatud.
- Rohumaa hekseldamisele seatakse ajaline piirang, mis kehtestatakse ministri määrusega.

Sekkumise lisategevuse nõuded

Lisategevust saab võtta ainult selle väljaspool kaitstavat ala asuva pärandniidu või väärtusliku püsirohumaaga kohta, mille kohta on võetud põhitegevuse toetust.

Lisategevust võib võtta igal kohustuseperioodi aastal.

Lisategevust saab võtta väljaspool kaitstavat ala asuva pärandniidu või väärtusliku püsirohumaaga põhiselt. Toetuse taotleja hindab väljaspool kaitstavat ala asuvat pärandniitu või väärtuslikku püsirohumaad vastavalt väljatöötatud metoodikale.

Tulemuspõhise lisategevuse saamise tingimusi ja hindamise metoodikat pilooditakse LIFE-IP projekti ForEst&FarmLand/Loodusrikas Eesti raames; <https://life.envir.ee/life-ip-forestfarmland>.

O14 Milline maa on toetusõiguslik?

ÜPP kava jaoks määratletud põllumajandusmaa

Põllumajanduseks kasutatav maa põllumajandusmaal ja mujal

Mittepõllumajandusmaa

6 Lähtetaseme asjakohaste elementide kindlaksmääramine

(asjakohased HPKd, kohustuslikud majandamisnõuded (KMN) ja muud liikmesriigi ja liidu õigusega kehtestatud kohustuslikud nõuded), kui asjakohane, siis KMNide kohaste konkreetsete asjakohaste kohustuste kirjeldus ning selgitus selle kohta, kuidas kohustus läheb kaugemale kohustuslikest nõuetest (nagu on osutatud artikli 28 lõikes 5, artikli 70 lõikes 3 ja artikli 72 lõikes 5)

Asjakohaste HPKde ja KMNide loetelu

Kood	Kirjeldus
GAEC01	Püsirohumaaga säilitamine, võttes aluseks püsirohumaaga ja põllumajandusmaa suhtarvu riiklikul, piirkondlikul, allpiirkondlikul, põllumajanduslike majapidamiste rühma ja põllumajandusliku majapidamise tasandil 2018. võrdlusaastaga võrreldes. Suurim vähenemine võrdlusaastaga võrreldes on 5 %.
GAEC09	Keskkonnatundlike püsirohumaadena kindlaks määratud püsirohumaade ümberkujundamise või kündmise keeld Natura 2000 aladel

Kohustuslike riigisiseste standardite loetelu

Taotleja täidab põlluraamatut vastavalt veeseadusele.

HPK1 - Püsirohumaaga ja põllumaa suhtarvu säilitamine, mille kohaselt tuleb säilitada püsirohumaade pindala, et vältida rohumaade suuremahulist muutmist põllumaaks ning kaitsta ja säilitada olemasolevaid püsirohumaad.

HPK9 - HPK 9. Keskkonnatundlike püsirohumaadena kindlaks määratud püsirohumaade ümberkujundamise või kündmise keeld Natura 2000 aladel.

Natura 2000 võrgustiku alal asuva 100% turvasmuldadega püsirohumaaga ning Natura 2000 võrgustiku alal asuva pärandniidu ja inventeeritud väärtusliku püsirohumaaga kasutusotstarvet ei tohi muuta ega seda maad üles künda.

Nõude rakendumise alaks on Natura 2000 ja 100% turvasmuldadega kattuvad alad ning Natura 2000

võrgustikku jäävad pärandniidud ja inventeeritud väärtuslikud püsirohumaad.

HPK, KMNi ja riigisestest standardite seos sekkumisega

KK5 baastaseme nõuded on seotud püsirohumaad hoidmise üldise kohustusega ja Natura 2000 alal asuva püsirohumaad hoidmise kohustusega, KK5 täiendavad nõuded kohustavad säilitama konkreetset püsirohumaad väljaspool Natura 2000 ala, seda püsirohumaad mitte uuendama ning keelustavad väetamise ja taimekaitsevahendite kasutamise väärtuslikul püsirohumaal.

7 Toetuse vorm ja määr / summad / arvutusmeetodid

IACSigga hõlmatud

IACSigga hõlmamata

IACSigga hõlmatud jagu

Makse liik

ühikuhind lisakulude ja saamata jäänud tulu põhjal

sisaldab tehingukulusid

ühekordne makse

kindlasummaline makse

Toetuse vahemik toetusesaaja tasandil

Põhitegevused:

ÜS KK5.1 - Pärandniit väljaspool kaitstavaid alasid 80 eurot hektari kohta aastas.

ÜS KK5.2 - Väärtuslik püsirohumaad 50 eurot hektari kohta aastas.

Lisategevus:

ÜS KK5.3 - Tulemuspõhine lisategevus 10 eurot hektari kohta aastas.

Arvutusmeetod

Ühikuhindade arvutused on teinud Põllumajandusuuringute Keskus eeldusel, et 75% maadest karjatatakse ja 25% niidetakse. Saamata jäänud tulu tulenevalt loomade kaaluübe langusest on 61 eur/ha, lisakulu parasiitidõrjele 8,00 eur/ha, saamata jäänud tulu mineraalväetiste ja taimekaitsevahendite kasutamise keelust on 60,00 eur/ha, alade inventeerimine ekspertide poolt 1,43 eur/ha, kulud kokku 130,43 eur/ha. Väljaspool kaitstavaid alasid asuval pärandniidul kompenseeritakse sellest 80 eur/ha ehk 61,3% ja väärtuslikul püsirohumaal 50 eur/ha ehk 38,3%. Lisategevuse tulemuspõhise toetuse taotlemisel kompenseeritaks kulud 100%.

Lisaselgitus

Ei kohaldu

8 Riigiabi hindamist käsitlev teave

Sekkumine jääb väljapoole ELi toimimise lepingu artikli 42 kohaldamisala ja selle puhul tuleb riigiabi hinnata:

Jah Ei Segatüüpi

Kontrollimiseks ja heakskiitmiseks kasutatava riigiabivahendi liik:

Teavitamine Üldine grupierandi määrus Põllumajanduse grupierandi määrus

Vähese tähtsusega abi

9 Lisaküsimused/-teave konkreetse sekkumise liigi kohta

Millised on sekkumise jaoks ette nähtud kohustus(t)e mudelid?

tulemuspõhised kohustused (valikuvõimalus)

majandamiskohustused (valikuvõimalus)

segalahendusel põhinevad (tulemuspõhised ja majandamiskohustused)

Selgitage toetusesaajate kohustusi/võimalusi seoses sekkumise jaoks ette nähtud kohustustega

Toetust ei maksta MAK 2014–2020 poolloodusliku koosluse toetuse ja ÜPP strateegiakava 2023–2027 pärandniidu hooldamise toetuse õiguslikele aladele. Toetust ei maksta maale, mille kohta taotleja taotleb

ÜPP strateegiakava 2023–2027 mulla- ja veekaitse toetust.

Toetuse saajal on õigus kohustust koos maaga teisele isikule üle anda või sama 5-aastase kohutuse raames väheses mahus suurendada ja vähendada. Kui kohustust soovitakse suurendada suuremas mahus, algab taotlejal uus 5-aastane kohustus.

Kui kohustusega hõlmatud maa läheb majapidamisest välja, üle teisele isikule, võib teine isik kohustuse üle võtta ja sellega jätkata. Kui kohustust üle ei võeta, siis kohustus selle maa osas lõpetatakse ja kohustuse üle andjalt toetust tagasi ei nõuta.

Kohustuse vähendamise, suurendamise, üleandmise ja asendamise kord reguleeritakse ministri määrusega.

Kui kaua lepingud kestavad?

Kohustuse pikkuseks on viis järjestikust kalendriaastat.

10 WTO nõuete täitmine

Roheline kategooria

WTO põllumajanduslepingu 2. lisa punkt 12

Selgitus selle kohta, kuidas võetakse meetmes arvesse WTO põllumajanduslepingu 2. lisa asjakohaseid sätteid, millele on osutatud viitemääruse artiklis 10 ja viitemääruse II lisas (roheline kategooria)

WTO põllumajanduslepingu 2. lisa punkt 12 - toetusega kaasnevad tootmismeetodite ja sisenditega seotud tingimused ning maksete summa on piiratud lisakulutuste või saamata jäänud tuluga.

11 Selle sekkumise suhtes kohaldatav(ad) toetusmäär(ad)

Piirkond	Artikkel	Kohaldatav määr	Minimaalne määr	Maksimaalne määr
EE - Eesti	91(3)(b) - Maksed artikli 70 alusel, maksed artikli 72 alusel, mittetootlike investeeringute toetus vastavalt artiklile 73, toetus Euroopa innovatsioonipartnerluse tööühmade projektide jaoks artikli 77 lõike 1 punkti a alusel ja programmi LEADER jaoks artikli 77 lõike 1 punkti b alusel	80,00%	20,00%	80,00%

12 Kavandatud ühikused – määratlus

Kavandatud ühikuse summa	Toetuse liik	Osaluse määr(ad)	Kavandatud ühikuse liik	Piirkond või piirkonnad	Tulemusnäitaja(d)	Kas ühikuse summa põhineb ülekantud kuludel?
ÜS KK5.1 - Pärandniit väljaspool kaitstavaid alasid	Toetus		Ühtne		R.14; R.19; R.21; R.31	Ei
ÜS KK5.2 - Väärtuslik püsirohuma	Toetus		Ühtne		R.14; R.19; R.21; R.31	Ei
ÜS KK5.3 - Tulemuspõhine lisategevus	Toetus		Ühtne		R.14; R.19; R.21; R.31	Ei

Ühikuse summa väärtusega seotud selgitus ja põhjendus

ÜS KK5.1 - Pärandniit väljaspool kaitstavaid alasid

Toetust makstakse 80 eurot hektari kohta aastas. Ühikuhindade arvutused on teinud PMK eeldusel, et 75% maadest karjatatakse ja 25% niidetakse. Saamata jäänud tulu tulenevalt loomade kaaluibe langusest on 61 eur/ha, lisakulu parasiiditõrjele 8,00 eur/ha, saamata jäänud tulu mineraalväetiste ja taimekaitsevahendite kasutamise keelust on 60,00 eur/ha, alade inventeerimine ekspertide poolt 1,43 eur/ha, kulud kokku 130,43 eur/ha. Väljaspool kaitstavaid alasid asuval pärandniidul kompenseeritakse sellest 80 eur/ha ehk 61,3%.

ÜS KK5.2 - Väärtuslik püsirohuma

Toetust makstakse 50 eurot hektari kohta aastas. Ühikuhindade arvutused on teinud PMK eeldusel, et 75% maadest karjatatakse ja 25% niidetakse. Saamata jäänud tulu tulenevalt loomade kaaluibe langusest on 61 eur/ha, lisakulu parasiiditõrjele 8,00 eur/ha, saamata jäänud tulu mineraalväetiste ja taimekaitsevahendite kasutamise keelust on 60,00 eur/ha, alade inventeerimine ekspertide poolt 1,43 eur/ha, kulud kokku 130,43 eur/ha. Väärtuslikul püsirohumaal kompenseeritakse sellest 50 eur/ha ehk 38,3%.

ÜS KK5.3 - Tulemuspõhine lisategevus

Toetust makstakse 10 eurot hektari kohta aastas. Tulemuspõhise lisategevuse saamise tingimusi ja hindamise meetodikat pilooditakse LIFE-IP projekti ForEst&FarmLand/Loodusrikas Eesti raames; <https://life.envir.ee/life-ip-forestfarmland>. Tulemuspõhise lisategevuse toetuse taotlemisel kompenseeritaks kulud 100%.

13 Kavandatud ühikused – finantstabel ja väljundid

Kavandatud ühikuse summa	Eelarveaasta	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Kokku 2023–2029
ÜS KK5.1 - Pärandniit väljaspool kaitstavaid alasid (Toetus - Ühtne)	Kavandatud ühikuse summa (avaliku sektori kulud kokku, eurodes)	0,00	0,00	80,00	80,00	80,00	80,00	80,00	
	Maksimaalne kavandatud ühikuse summa (eurodes)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	O.14 (ühik: Hektarid)	0,00	0,00	9 600,00	10 000,00	12 000,00	13 500,00	14 000,00	59 100,00
ÜS KK5.2 - Väärtuslik püsirohuma (Toetus - Ühtne)	Kavandatud ühikuse summa (avaliku sektori kulud kokku, eurodes)	0,00	0,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	

	Maksimaalne kavandatud ühiksumma (eurodes)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	O.14 (ühik: Hektarid)	0,00	0,00	9 600,00	10 000,00	12 000,00	13 600,00	14 000,00	59 200,00
ÜS KK5.3 - Tulemuspõhine lisategevus (Toetus - Ühtne)	Kavandatud ühiksumma (avaliku sektori kulud kokku, eurodes)	0,00	0,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	
	Maksimaalne kavandatud ühiksumma (eurodes)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	O.14 (ühik: Toetusesaajad)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
KOKKU	O.14 (ühik: Hektarid)	0,00	0,00	19 200,00	20 000,00	24 000,00	27 100,00	28 000,00	118 300,00
	O.14 (ühik: Toetusesaajad)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Esialgne iga-aastane rahaeraldus (avaliku sektori kulud kokku, eurodes)	0,00	0,00	1 313 000,00	1 380 000,00	1 649 300,00	1 850 000,00	1 920 000,00	8 112 300,00
	Esialgne iga-aastane rahaeraldus (liidu osalus eurodes)	0,00	0,00	1 050 400,00	1 104 000,00	1 319 440,00	1 480 000,00	1 536 000,00	6 489 840,00
	Millest rahastamisvahendi jaoks (avaliku sektori kulud kokku, eurodes)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Millest rahastamisvahendi jaoks (liidu osalus eurodes)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Millest kantakse üle (avaliku sektori kulud kokku, eurodes)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Millest kantakse üle (liidu osalus eurodes)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Millest on vajalik XII lisas kehtestatud minimaalse rahaeraldise tagamiseks (kohaldatakse artikli 95 lõike 1 suhtes artiklite 73 ja 75 alusel) (avaliku sektori kulud kokku, eurodes)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Millest on vajalik XII lisas kehtestatud minimaalse rahaeraldise tagamiseks (liidu osalus eurodes)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00